

Perspectiva de gènere
Aspectes ètics
Publicacions en obert
Gestió de dades de recerca

4 ASPECTES RELLEVANTS QUE NO POTS OBLIDAR EN LA REDACCIÓ DE PROJECTES DE RECERCA

Com incloure la recerca i innovació
responsable en el disseny de
projectes de recerca

Perspectiva de gènere

ACHIEVE GENDER EQUALITY AND
EMPOWER ALL WOMEN AND GIRLS

La perspectiva de gènere va més enllà d'assegurar un nombre igual d'homes i dones al grup de recerca. Tenir en compte sexe, gènere i factors interseccionals en el disseny i desenvolupament de la R+I condueix a: un valor afegit de la recerca en termes d'excel·lència, creativitat i oportunitats de negoci; una comprensió profunda de les necessitats, comportaments i actituds de totes les persones; béns i serveis més adequats a les necessitats de totes les persones; millora de la rellevància social de la R+I.

Glossari

- **Sexe** fa referència a les característiques biològiques que distingeixen entre mascle, femella i intersexual (en humans) o hermafrodita (en animals).
- **Gènere** fa referència a les normes, identitats i relacions socioculturals que, en conjunt, configuren i sancionen els comportaments "femenins" i "masculins", que són complexes i canvien en el temps i en el lloc.
- **Factors interseccionals** com l'origen racial o ètic, l'edat, l'estatus socioeconòmic, l'orientació sexual o la discapacitat, es combinen amb el sexe i el gènere per donar forma a l'experiència i les oportunitats socials d'una persona o d'un grup, influint així en la forma de discriminació i desigualtat amb què es troben.

Com incorporar la perspectiva de gènere en la recerca?

Has d'incorporar la perspectiva de gènere a totes les fases del projecte:

1. Identificar el problema
2. Dissenyar la recerca
3. Recopilar les dades
4. Analitzar les dades
5. Disseminació dels resultats

Documents de referència

- [IV Pla d'Igualtat URL](#)
- [Gendered innovations 2: how inclusive analysis contributes to Research and Innovation](#)

Sabies que...

- Les poblacions de tortugues marines a la Gran Barrera de Corall Nord d'Austràlia s'han tornat molt esbiaixades per néixer femelles a causa de l'escalfament global recent?
- Les dones emprenedores que busquen inversió en capital risc s'enfronten a importants obstacles?
- El comportament d'eliminació de residus sovint està determinat pel gènere?
- Els sistemes de reconeixement facial funcionen millor a la cara dels homes que a les de les dones i a la pell més clara que a la pell fosca i no sempre poden veure persones transgènere?
- Moren més homes que dones per la infecció de la Covid-19, mentre que es preveu que les dones patiran més que els homes les conseqüències sanitàries, econòmiques i socials de la pandèmia?

Aspectes ètics

L'ètica és un codi de conducta personal basat en el respecte a un mateix, als altres i al seu entorn i es regeix pels principis o supòsits que sustenten la manera com les persones o les organitzacions s'han de comportar. L'ètica de la recerca implica l'aplicació de principis ètics fonamentals a les activitats de recerca que inclouen el disseny i la implementació de la recerca, el respecte cap a la societat i els altres, l'ús dels recursos i els resultats de la recerca, la mala conducta científica i la regulació de la recerca.

Possibles aspectes ètics

Si el teu projecte de recerca conté alguna de les activitats següents, segurament caldrà que passi algun tipus de revisió ètica:

- Ús de dades personals
- Participació humana (incloent mostres biològiques d'origen humà)
- Ús d'agents biològics, OMG o experimentació animal
- Accions en el medi ambient
- Mal ús o ús dual dels resultats del projecte
- Activitats amb intel·ligència artificial
- Drets fonamentals de la persona i la seva dimensió bio-psico-social
- Propietat intel·lectual

Per què incloure l'ètica en les propostes?

- Per respectar les obligacions legals
- Per respectar els principis ètics de la recerca
- Per ajudar al personal investigador a pensar i elaborar els aspectes ètics dels seus projectes

Documents de referència

- [Reglament del CER-URL](#)
- [Codi per a la Integritat de la Recerca URL](#)
- [The European Code of Conduct for Research Integrity ALLEA](#)
- [Guia per valorar la necessitat del dictamen](#)
- [Formulari de sol·licitud de dictamen](#)
- [Model de consentiment informat](#)
- [Model full d'informació per a participants](#)

Recorda que...

- Si presentes el projecte a una convocatòria competitiva, et caldrà un dictamen del CER-URL. Per a altres projectes o treballs, n'hi haurà prou que consultis al CER del teu centre
- Les persones participants en un projecte de recerca tenen un seguit de drets:
 - Consentir o refusar a participar
 - Confidencialitat de les dades identificatives
 - Conèixer els resultats de la recerca

Una bona proposta de projecte de recerca hauria de...

- Incloure la dimensió ètica dels objectius, la metodologia i el seu impacte
- Complir els principis ètics i les legislacions pertinents

L'accés obert engloba un ventall de components com ara la lectura, la reutilització, els drets d'explotació, la publicació en repositoris i la lectura mecànica. Cal diferenciar entre accés lliure – que és el dret de lectura – (*free access*) i accés obert (*open access*).

L'accés obert, pot incloure el dret de lectura, reutilització, explotació, publicació de l'autor/a, publicació mecànica i lectura mecànica, i el compliment d'aquests components determina diverses vies de publicació que originen revistes més o menys obertes.

Llicències *Creative Commons*

- Donen informació del que es pot fer, amb un determinat document publicat en accés obert, sense haver de demanar permís al propietari dels drets.
- Permeten als titulars dels drets d'autor autoritzar determinats usos de l'obra.
- Són una alternativa al règim de "Tots els drets reservats" amb la particularitat que es basen en els drets (allò que pots fer).
- Es basen en una combinació de tres elements: reconeixement de l'autoria, possibilitat i manera de fer obres derivades i possibilitat de fer usos comercials
- Responent a dues preguntes, podem establir quina llicència CC és la més adient:
 1. Voleu permetre que es comparteixin les adaptacions de la vostra obra?
 2. Voleu permetre usos comercials de la vostra obra?

Per què publicar en obert?

- Les agències finançadores de la recerca, sobretot les públiques però cada vegada més les privades, exigeixen posar en obert els resultats de la recerca que financen.
- La URL es compromet, en el seu mandat d'accés obert, a que les publicacions del PDI estiguin en obert.
- Posar en obert els resultats de la recerca fomenta l'avenç del coneixement de la societat.

Recursos

- [Llicències Creative Commons](#)
- [Creative Commons Chooser](#)
- [DOAJ](#): Directori de revistes en accés obert
- [How open is it? L'espectre de l'accés obert](#)
- [Infografia](#) com publicar al RECERCAT

Recorda que...

- Hi ha diverses vies de publicació en accés obert, depenent del grau d'obertura de la revista i de les condicions associades (APC):
 - Daurada, Verda, Híbrida, Diamant, Bronze, Negra.
- Publicar en accés obert no és només publicar en una revista d'accés obert. Com a PDI de la URL pots publicar al repositori RECERCAT.

Quina versió dels meus articles puc publicar en accés obert?

- La versió acceptada o *postprint*, també anomenada *Author Accepted Manuscript*, és la versió final dels autors/es amb els canvis, i el contingut és el que finalment es publicarà.
- La majoria de grans editorials científiques permeten el dipòsit d'aquesta versió en repositoris, de vegades amb embargament.

Gestió de dades de recerca

Podem considerar que les dades són obertes quan hi podem accedir de forma lliure i gratuïta i, a més, les podem reutilitzar per a altres projectes de recerca.

Els projectes finançats amb fons públics sovint han d'elaborar un Pla de Gestió de Dades que garanteixi el compliment dels principis FAIR en relació a les dades de la recerca, que hauran de ser publicades en obert per defecte.

Pla de Gestió de Dades

- DMP en les seves sigles en anglès (*Data Management Plan*) és el document que descriu les estratègies per a la gestió de les dades d'un projecte de recerca ja sigui per recol·lectar-les, processar-les, arxivar-les, preservar-les i publicar-les.
- És un document exigit, específic per a cada projecte, que pot tenir diverses versions, que defineix responsabilitats i regula els drets d'accés a les dades, i que facilita la coordinació entre els membres de l'equip.
- El Pla de Gestió de Dades és una reflexió sobre tot allò que té a veure amb les dades d'un projecte de recerca.
- L'eiNa DMP et pot ajudar a fer el Pla de Gestió de Dades, ja sigui un projecte de tesi doctoral o bé un projecte finançat pel Pla Estatal o per l'Horitzó Europa.

Dades en obert: com?

- Per aconseguir que la reutilització de les dades sigui òptima es segueixen els principis FAIR (*Findable, Accessible, Interoperable i Reusable*).
- Posen l'accent en la capacitat dels sistemes informàtics per trobar, accedir, interoperar i reutilitzar les dades sense o amb una mínima intervenció humana.
- Les llicències *Creative Commons* també ens serveixen per a la gestió de les dades de recerca en obert.

Recursos

- [Principis FAIR](#)
- [CORA eiNa DMP](#)
- [Plantilla DMP Horitzó Europa](#)
- [Llicències Creative Commons](#)

Recorda que...

- Les dades han d'estar el més obertes possible i el més tancades com sigui necessari, pel que si existeixen motius de confidencialitat, seguretat, explotació industrial, etc., pots no publicar-les en obert.
- És important fer servir formats de fitxers que siguin no propietaris, amb estàndards oberts i documentats, comuns en l'àmbit de coneixement, de representació estàndard i sense xifrar ni comprimir.

Què trobarem en un *dataset*?

- El(s) fitxer(s) de dades, un identificador persistent (DOI, URN, *handle*...), descripció dels estàndards i formats utilitzats, metadades que descriuen els conjunts de dades, el fitxer README.txt i altra documentació que doni context a les dades.

Tens dubtes? Contacta'ns

Ruth Babington
Oficina de Recerca i Innovació
Universitat Ramon Llull
Tel. 936 022 222
rbabington@rectorat.url.edu

Perspectiva de gènere

Aspectes ètics

Anna Caellas Camprubí
Oficina de Recerca i Innovació
Universitat Ramon Llull
Tel. 936 022 248
acaellas@rectorat.url.edu

Publicacions de recerca en obert

Gestió de dades de recerca

© Universitat Ramon Llull. Oficina de Recerca i Innovació
Infografia de la portada: Imagen de pch.vector
El contingut d'aquest document està subjecte a la
licència Creative Commons

